

OBSAH SEMINÁŘE Č.2 :

prezentace na zadané téma

- Osobnost pedagoga volnočasových aktivit (Klapka)
- Výchovné a vyučovací činnosti pedagoga volnočas.aktivit (Valenta)
- Vztah a komunikace ve výchově mimo vyučování (Brda)
- Rozvoj klíčových kompetencí ve volnočasových aktivitách
- Struktura a obsah pohyb. volnoč.aktivit (Hašek)
- Výchovně-vzdělávací cíle pohyb.volnoč.aktivit (Hlavnička)
- Metody a formy zájmových činností (Jachnický)

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

- je obor, který se dotýká mnoha dalších vědeckých disciplín a překrývá se s nimi; současně je na ostatní obory odkázána (např. sociologie, psychologie, ekonomie, politika) a integruje jejich výsledky;
- společenskovědní obor, který reflektuje společenské podmínky týkající se práce a volného času;
- praktický obor, který vytváří strategie jednání vedoucí ke zlepšení společenských a ekonomických podmínek ovlivňujících volný čas;
- pedagogický obor, který metodicky a didakticky rozvíjí individuální a společenské možnosti volného času

- **Cílem** pedagogiky volného času by mělo být naučit sebe i jiné tomu, jak volný čas plně a smysluplně využívat tak, aby nebyl zcela promarněn (činnost ve volném čase, by nás měla naplňovat).
- **Úkolem** pedagogiky volného času - je dávat návod dětem, jak svobodně využívat volný čas a jeho možnosti, zabývá se formováním osobnosti ve volném čase.
- Obecným **cílem** pedagogiky volného času by tedy mělo být - proměňovat časové úseky našeho života, které nám umožňují svobodně volit, rozhodovat se a jednat, v čas, v němž skutečně svobodně jednáme, rozhodujeme se a volíme, a tak dosáhnout relativní autonomie jedince ve společnosti.

Profil pedagoga volného času

- Kdo je „pedagog volného času“?

Pedagog volného času je pedagogický pracovník, který pomáhá dětem, mládeži i dospělým k tomu, aby mohli využít potenciál svého volného času k rozvoji své osobnosti, k vytváření a prohlubování sociálních vazeb i k dobru celé společnosti.

Legislativní požadavky na pedagoga volného času (PVČ)

K vykonávání práce pedagoga volného času stačí dle české legislativy maturita a absolvování pedagogické přípravy jednou z následujících forem:

- a) vysokoškolské bc. nebo mgr. vzdělání v pedagogice volného času nebo v soc. pedagogice, případně vzdělání učitelské
- b) vzdělání v oboru PVČ, vychovatelství nebo sociální pedagogika na VOŠ
- c) CŽV v oboru PVČ, vychovatelství nebo soc. pedagogika
- d) SPŠ v oboru PVČ nebo vychovatelství

§ 17

Pedagog volného času

Pedagog volného času získává odbornou kvalifikaci

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na pedagogiku volného času nebo sociální pedagogiku,
- b) vysokoškolským vzděláním podle § 7 až 12 s výjimkou § 11,
- c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na pedagogiku volného času nebo vychovatelství nebo sociální pedagogiku,
- d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku volného času nebo sociální pedagogiku nebo vychovatelství, nebo studiem pedagogiky,
- e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na pedagogiku volného času nebo vychovatelství, nebo
- f) středním vzděláním s maturitní zkouškou a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku volného času nebo vychovatelství, nebo studiem pedagogiky.

Kritika legislativy

Legislativní pravidla v ČR

- **ignorují specifické kompetence PVČ,** které předpokládají znalosti a schopnost aplikace sociální psychologie, alternativních pedagogických metod a managementu volnočasových aktivit
- **stírají rozdíly mezi potřebnou kompetencí profesionálních vychovatelů a dobrovolníků** (např. vyžadováním absolvování zvláštních kurzů pro vedení letních táborů)
- **umožňují pracovat v oboru lidem s nedostatečnou kvalifikací**
- **diskriminují vychovatele oproti učitelům**

Profesní příprava PVČ a přehled studijních oborů

VŠ	Fakulta	Bakalář.program	Magist.program
MU Brno	Pedagogická	Sociální pedagog. a volný čas	Sociální pedagogika
	FSpS	ASAK	
OU OSTRAVA	Pedagogická	Rekreologie- Pedag.volného času	
		Vychovatelství	Vych. s resocializačním a voln.zaměřením (4 roky)
UHK Hradec Králové	Pedagogická	Pedagogika volného času se zaměřením na tělesnou výchovu a sport (4 roky)	
		Sociální ped. se zaměřením na etopedii (4 roky)	Sociální pedagogika
UJEP Ústí nad Labem	Pedagogická	Pedag.volného času	
JU Č.Budějovice	Teologická	Pedag.volného času	Pedag.volného času (5letý studijní obor)
UP Olomouc	Fakulta tělesné kultury	Rekreologie- Pedag.volného času	
TU Liberec	Pedagogická	Pedag.volného času	
UK Praha	Pedagogická	Vychovatelství	

Obsah

vzdělávacích programů PVČ

Povinné součásti:

- Obecná pedagogika
- Psychologie
- Legislativa, hygiena, první pomoc ad.

Specifické součásti (dle zaměření školy):

- Psychologické (terapeutické) metody
- Sociální práce a sociální politika
- Speciální pedagogika (zvl. etopedie)
- Pedagogika zážitku
- Další alternativní pedagogické metody

Profesní příprava PVČ

VARIANTY ŘEŠENÍ PROBLÉMU

- vytváření studijních programů zaměřených na PVČ, příp. sociální pedagogiku, na vysokých školách
- obohacení učitelských studijních programů o PVČ
- Zkvalitňování stávajících **studijních programů** zaměřených na PVČ na všech stupních vzdělávání
- Rozvoj PVČ jako vědeckého oboru

AVPVČ - asociace vzdělavatelů pedagogů volného času

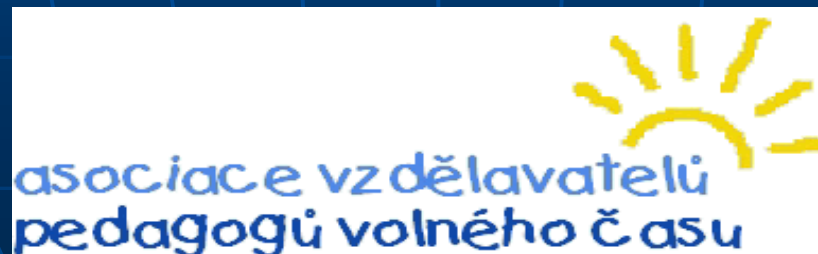
- je nezisková organizace, která sdružuje zejména zástupce škol, které profesně připravují pedagogy volného času, zástupce organizací pro další vzdělávání pedagogů

Vznik

- neformální setkávání pracovní skupiny od podzimu 2004
- Registrace a ustavující schůze na jaře 2006

Cíle asociace

- přispět k rozvoji pedagogiky volného času jako vědního a studijního oboru
- cíl činnosti je naplňován zejména prostřednictvím expertní, poradenské a publikační činnosti v oboru, pořádání odborných setkání, seminářů a konferencí

1. Specifické kompetence pedagoga volného času

Jako aktuální se jeví zejména:

- a) aplikace sociální psychologie v práci se skupinou,
- b) aplikace alternativních pedagogických metod, zejména pedagogiky zážitku,
- c) schopnost organizace a řízení volnočasových aktivit.

Osobnost pedagoga volnočasových aktivit

- Měl by mít zájem o práci s dětmi
- Měl by mít organizační a metodické schopnosti
- Měl by u dětí vzbuzovat důvěru
- Měl by být odborně způsobilý
- Měl by mít didaktické předpoklady (řídící a organizační předpoklady)
- Měl by mít výrazové a komunikativní schopnosti (řeč, gestikulace, vlastní vzhled)
- Má být dětem rádcem, instruktorem, přítelem

Vedoucí zájmové činnosti má několik základních rolí:

- **Role instruktora** – jenž vysvětluje, stimuluje a ukazuje činnosti, které má dítě zvládnout
- **Role inspirátora činností** – aktivity využívá k navození procesu učení, svým výchovným působením vede děti k využívání volného času hodnotným způsobem
- **Role rádce** – vede děti k pochopení smyslu činnosti a také k činnosti motivuje
- **Role diagnostika** – pomáhá řešit konflikty a osobní problémy, pomáhá překonávat problémy
- **Role přítele** – sdílí radosti i neúspěchy dětí, dokáže povzbudit

Funkce pedagoga volnočasových aktivit :

- Dbát na rozvoj zájmů a specifických schopností jednotlivců
- Mít pochopení a zájem o děti jako individuality
- Dokázat děti vhodně motivovat
- Podporovat jejich nápaditost, tvořivost, zájem o činnost i vzdělávání
- Vytvářet kladné vztahy a získat důvěru
- Poskytovat pocit jistoty a bezpečí

2. Výchovné a vyučovací činnosti pedagoga pohybových volnočas. aktivit

Činnosti pedagoga:

- **Iniciační**-podněcování žáků, jejich motivace
- **Řídící**- pedagog je hlavním a řídícím činitelem v didaktickém procesu
- **Organizační**- závisí na ní kvalita pohybové jednotky
- **Diagnostická**- objektivní a spravedlivé hodnocení činnosti dětí, přesné určení chyb, pochopení individuálních možností každého jedince
- **Pozorování**- umožní pedagogovi korekci motorického učení pozorovaných osob
- **Činnosti analyticko-syntetické**- umět nacvičenou dovednost rozložit na jednotlivé metodické kroky a zase je včas spojit do celkové dovednosti
- **Předcvičování**- vyžaduje fyzickou zdatnost (záchrana a pomoc)
- **Výchovná**- formovat morálně-volní vlastnosti

3. Vztah a komunikace ve výchově mimo vyučování:

- Vztah je jedním ze způsobů, jak je možné předat hodnoty a postoje, což tvoří jádro výchovy (vychovatel-dítě, vychovatel-skupina dětí, dítě-dítě, vychovatel-vychovatel, vychovatel-rodíč, ...
- Trvalejší charakter vztahů a postojů ve skupině se nazývá „SOCIÁLNÍ KLIMA“ (třídy, zájmové útvary, školy..)
- Vztahy (sociální klima) se budují prostřednictvím komunikace, ale také tím, že dáváme mladým lidem důvěru

a) vztah mezi vychovatelem a dítětem

- Pokud vychovatel dokáže dítě zaujmout, **vzniká vztah** (výchovné působení tohoto vztahu se projeví tak, že postupně přivádíme dítě k poznání a přijetí určitých hodnot) - v ideálním případě si mladý člověk osvojuje organizační a vůdcovské dovednosti a je schopen aktivně působit na další mladé lidi a podílet se na jejich edukaci
- 1. **SETKÁNÍ** (zaujetí osobností vychovatele)
- 2. **NAVÁZÁNÍ VZTAHU**, v němž poznává hodnoty reprezentované vychovatelem
- 3. **PŘIJÍMÁNÍ HODNOT**, žije podle nich
- 4. **PŘEDÁVÁNÍ HODNOT DÁLE**

- Vychovatel může částečně nahradit nefunkční rodinu – „pečující vztah“, vychovatel si ochotně a pravidelně nachází čas pro dítě, v době dospívání a hledání vzorů se právě vychovatel jím může stát
- Dobrý a citlivý vychovatel dokáže i u méně úspěšného dítěte najít příležitost k pochvale (úspěšnost je podmínkou zdravého vývoje osobnosti)
- Udržení profesního vztahu (příliš silné citové vazby mohou oběma stranám způsobit značné komplikace)

b) vztahy mezi dětmi

- Děti jsou rádi spolu, bez ohledu na to, jaká činnost je prováděna – základní motivací je možnost strávit čas s vrstevníky, mluvit o tom, co se jim líbí, poznávat jací vlastně jsou
- Na druhou stranu existuje řada negativních jevů : šikana, tlak vrstevnické skupiny k antisociálnímu chování (lhostejnost dospělých může vést k duševnímu strádání šikanovaných dětí –právní zodpovědnost za škodu)
- Není snadné usměrňovat a ovlivňovat velmi komplikované mezilidské vztahy

Možnosti, jak usměrňovat vztahy mezi dětmi:

- Hovořit s dětmi a vysvětlovat
- Být kladným příkladem (svým jednáním by měl dospělý dokazovat, že konflikty lze řešit bez agrese a ubližování druhým)
- Odměňovat žádoucí a trestat nežádoucí formy chování (nepřehlížet problémové situace)
- Jasně stanovit požadavky (hranice) a dbát na jejich dodržování

Zvláštnosti pedagogické komunikace v oblasti výchovy:

- Příležitost hovořit s dětmi o tom, co je zajímavá, o jejich starostech
- Dostatek příležitostí k individuálním kontaktům (dialog)
- Možnost uplatňovat různé metody a formy práce (neporoučí, nezakazuje ale spíše doporučuje, usměrňuje)
- Možnost výběru prostředí, které podněcuje aktivitu dětí
- Příležitost pro děti projevit svoje názory, pocity
- Sledování mimoslovních projevů (jak se dítě tváří, jaká gesta používá, kam se dívá, jak reaguje na dotyk...)

4. Rozvoj klíčových kompetencí ve volnočasových aktivitách

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- rozumí se tím „souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti“.
- kompetence k učení
- kompetence k řešení problému
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní

Všechny kompetence se vzájemně prolínají a mají komplexní povahu.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti.
- Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života.
- Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Kompetence k učení

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení,
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na přírodní, společenské a sociokulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit

Kompetence k řešení problémů

- vnímá nejrůznější problémové situace, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů,
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů,
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu,
- na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanská

- respektuje přesvědčení druhých lidí, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

Kompetence pracovní

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost,

5. Struktura a obsah pohybových volnočasových aktivit (60 minut)

- Zahájení (úvodní část) – zjištění prezence, vytvoření společné atmosféry, motivace činností (proč má dítě činnost vykonávat) - 10 minut
- Rušná část + průpravná část – zahřátí organismu + rozcvičení (hry, běhy, honičky..)- 5+10 minut
- Vlastní činnost (hlavní část) – na začátku zařadit nácvik nových pohybových dovedností, potom pohybové činnosti s rychlostně silovými požadavky a nakonec rozvoj vytrvalostních schopností -25 minut
- Závěrečná část – je vhodné zařazovat kompenzační cvičení, která předcházejí vzniku svalových dysbalancí, cílem je celkové uklidnění organismu a zhodnocení pohybové jednotky - 10 minut

Plánování výchovně-vzdělávacího procesu zájmových činností

- Při plánování činností je třeba vycházet z úrovně připravenosti a zdatnosti jedinců
- Důležitý je vhodný výběr metod, forem a způsobu realizace výuky
- Obsah učiva vybírá z ohledem na věk dětí, typ zájmové činnosti

1. Roční plán
2. Plán tematických bloků(celků)
3. Měsíční plán
4. Plán na pohybovou jednotku

6. Výchovně-vzdělávací cíle

Cílem chápeme zamýšlený a očekávaný výsledek, k němuž pedagog ve spolupráci s žáky směřuje. Tento výsledek je vyjádřen ve změnách, jichž se dosahuje ve vědomostech, dovednostech a vytváření hodnotové orientace.

- **Blízké cíle** – specifikujeme většinou na základě krátkodobé činnosti v pohybové jednotce
- **Perspektivní cíle** – realizují se v čase, vyžadují důsledné promyšlení obsahu
- **Vlastní cíle** - čeho chceme dosáhnout a jak toho dosáhneme

Funkce cílů:

- Každá činnost žáka by měla vést k cíli jehož se snaží dosáhnout
- Každý takový cíl by měl být pro žáka dosažitelný
- Menší děti potřebují cíle blízké, brzy dosažitelné (pro starší děti jsou přitažlivější cíle vzdálenější)

Pedagog pracuje s cíli ve všech etapách vyučování:

- V přípravné etapě provádí pedagog vzhledem k cíli didaktickou analýzu učiva (myšlenková činnost, která mu umožní proniknout do obsahu učiva)
- Na počátku edukačního procesu formuluje cíl společné činnosti
- V průběhu výuky s žáky sleduje, jak se přibližují cíli
- Na konci výuky společně s žáky kontroluje, zda bylo cíle dosaženo

Cílem pohybových volnočasových aktivit je :

■ TĚLESNÝ ROZVOJ

- rozvíjet účinný celoživotní pohybový režim, pohybové schopnosti, dovednosti a pozitivní postoje k pohybové činnosti
- rozvoj anatomických a fyziologických funkcí (pohyblivost, aerobní vytrvalost, svalovou sílu a rychlost)

■ POHYBOVÉ SEBEUTVÁŘENÍ

- učit se „pohybem“ (osobnostní rozvoj, umění komunikace, síla vůle, vytrvání)

■ SPORTOVNĚ-SOCIALIZAČNÍ ROZVOJ

- zvládnutí jednotlivých sportovních činností (taktika, strategie)
- příprava pro celoživotní pohybovou aktivitu

VZDĚLÁVACÍ CÍLE

- Osvojení základních pohybových schopností, dovedností a návyků (chůze, běh, skok..)
- Kvalitní pohybový projev (rytmus pohybu, správné držení těla)
- Osvojení činností jednotlivých sportovních aktivit
- Zásady správné životosprávy
- Senzorické a intelektové schopnosti

VÝCHOVNÉ CÍLE

- Kladný postoj k pohybové aktivitě
- Tělesný a funkční rozvoj, tělesná zdatnost
- Snaha o přiměřený výkon
- Vhodné interpersonální vztahy při pohybové aktivitě
- Estetické prožívání (zájem utvářet krásný pohyb)
- Pozitivní charakterové a mravní vlastnosti (cílevědomost, samostatnost, kázeň)

ZDRAVOTNÍ CÍLE

- Kompenzace jednostranné zátěže (protahovací, vyrovnávací a relaxační cvičení)
- Ochrana a upevňování zdraví
- Regenerace duševních sil
- Potřeba zdravého životního stylu (pohyb, spánek, výživa)
- Otužování organismu
- Hygienické návyky (sprcha po zátěži..)

7. Používané metody výuky zájmových pohybových činností

1. MOTIVAČNÍ METODY -ovlivňují vztah dítěte k učení, jeho iniciativu a trvalost volního úsilí (např. aplikace odměny, vhodná organizace soutěží)

3 odlišné přístupy pedagoga při utváření motivace žáků:

- Individuální přístup (zaměřen na konkrétního žáka)
- Typologický přístup (společný motiv pro celou skupinu)
- Topologický přístup (více motivů, dítě si vybírá, které pro něj mají osobní smysl)

2.EXPOZIČNÍ METODY – jejich cílem je zajistit předání obsahu učiva dítěti pedagogem

3 základní přístupy:

- **Přímý přenos poznatků** (popis, výklad..)
- **Zprostředkovaný přenos pomocí názoru** (ukázka, schéma...)
- **Heuristickým přístupem** (tvůrčí aktivita žáků)

3.FIXAČNÍ METODY

– jejich podstatou je procvičování, upevňování a zdokonalování nacvičeného učiva

Základem všech fixačních metod je podávání zpětných informací a optimalizace počtu opakování nebo dávkování zátěží. Jsou tedy závislé na :

- **věku dětí** (mladší děti potřebují častější informaci)
- **povaze nacvičované dovednosti** (složité operace je důležité častěji posilovat)
- **osobnostních vlastnostech** (jedince s nízkou sebedůvěrou více podněcovat zpětnou informací)

Při aplikaci fixačních metod, spojených s častým opakováním cvičení, je obvyklý pokles motivace.

- při zaměření na rozvoj pohybových schopností se užívá cvičení s vhodnou kombinací zatěžování a zotavení (důležitá je v nich intenzita, frekvence, trvání, délka odpočinku) :
  1. Metoda opakovaných úsilí – zejména pro rozvoj rychlosti, pohyblivosti (dbát na přiměřenost zátěží a intervalů odpočinku s ohledem také na věkové zákonitosti)
  2. Nepřerušované metody – zaměřené na rozvoj vytrvalosti (přiměřenost zvolených zátěží a délce jejich trvání – věku, pohlaví)

➤ při nácviku pohybových dovedností je cílem fixačních metod :

1. Zpřesnění rytmu pohybových dovedností v činnosti
2. Odstraňování souhybů v nacvičované dovednosti
3. Optimalizace úsilí při provádění pohybů
4. Zlepšení kontroly prováděných pohybů

4. DIAGNOSTICKÉ METODY — vždy, když děti něčemu novému učíme, je zapotřebí dosažené výsledky hodnotit, kontrolovat

Metody:

- **Vstupní diagnostiky** (cílem je zjistit vstupní předpoklady dětí pro nácvik dovedností-můžeme využít různé motorické testy)
- **Průběžné diagnostiky** (prověřují dílčí úspěšnost v učení-pedagog podle toho modifikuje učební program, cíle, metody...)
- **Finální diagnostiky** (vztahují se k uzavřeným cyklům učiva)

Organizační formy výuky zájmových pohybových činností

Zájmová činnost bývá :

- pravidelná (zájmové kroužky)
- příležitostná (soutěže, olympiády..)

Zařízení vytvářejí podmínky pro:

- Skupinovou činnost (kroužky, oddíly, soubory)
- Individuální uspokojování zájmů jednotlivců

Některé činnosti lze realizovat i :

- Hromadnou formou (sportovní akce, slavnosti)

Specifické formy výuky zájmových pohybových činností

1. FRONTÁLNÍ VÝUKA – pedagog pracuje s celou skupinou dětí plánovitě, soustavně a v určeném čase, každá pohybová jednotka má dílčí didaktický cíl
2. SKUPINOVÁ VÝUKA – vytvářejí se malé skupiny dětí, které společně spolupracují a plní zadané úkoly (důležitý je výběr členů skupiny)

Skupinová výuka

- Forma variabilního provozu – děti střídají různá stanoviště a tělesná cvičení, zaměřená především na **zdokonalování pohybových dovedností** ve ztížených podmínkách (rozvíjí schopnost rychlé orientace, přispívá k rozvoji samostatnosti, max. využitý čas pro aktivitu)
- Forma kruhového provozu - děti střídají různá stanoviště, cvičení jsou zaměřená především na **zdokonalování pohybových schopností** (cílem je zvýšit úroveň kondičních schopností dětí, dosáhnout vysokého fyziologického zatížení organismu)

8. Hlavní didaktické zásady výchovy ve volnočasových aktivitách

- **Zásada soustavnosti, cílevědomosti** – (cílem je utváření dovedností, návyků a postojů, jednotlivé výchovné složky se musí doplňovat a prolínat, důležité je promyšlené plánování)
- **Zásada posloupnosti** – (pedagog postupuje od známého k neznámému, od jednoduchého k složitému)
- **Zásada aktivity** – pedagog vybírá a motivuje takové činnosti, aby se mohli zapojit všichni účastníci (musí být dodržen požadavek dobrovolnosti)
- **Zásada přiměřenosti** – pedagog zohledňuje věk účastníků, jejich fyzickou vyspělost, z hlediska výkonnosti jsou produktivní úterky a čtvrtky (3 den kritický)
- **Zásada vyzdvihování kladných rysů osobnosti** – pochvala a ocenění zvyšují sebevědomí

- Požadavek pedagogického ovlivňování volného času – nutnost pedagogického vedení dětí k rozumnému využívání volného času (nabídka prostředí, pomůcek, hraček i motivací)
- Požadavek dobrovolnosti – dobrovolná účast na zájmových činnostech (důležitá je motivace)
- Požadavek aktivity – předpokládá vedení dětí k aktivnímu podílu na plánování, přípravě, realizaci činností
- Požadavek pestrosti a přitažlivosti – týká se obsahu, forem i metod práce, jejich střídání
- Požadavek zajímavosti – uspokojování, rozvíjení a prohlubování zájmů (nabízené činnosti musí být pestré a odpovídat zájmům dětí)
- Požadavek na sociální kontakt – volný čas by měl být prožíván v interakci s ostatními lidmi, přáteli
- Požadavek kvality a evaluace – zda se daří dosahovat vytyčených cílů a jak jsme schopni prokázat výsledky své činnosti

4. Funkce výchovy mimo vyučování

- **Výchovně-vzdělávací** (prostřednictvím zajímavých činností děti získávají nové vědomosti, dovednosti, návyky, úspěchy přinášejí pocit uspokojení a příležitost k seberealizaci, vytvářejí si vlastní názor na život)
- **Zdravotní** (pohybové činnosti ve volném čase kompenzují dlouhé sezení při vyučování a pro zdraví dětí je nezbytné, i nezávadné a estetické materiální prostředí má velký zdravotní význam, dodržování zásad bezpečnosti)
- **Sociální** (podílejí se na utváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů ve skupině- např. školní družiny, dětské domovy)

Oblast výchovy klade důraz na:

- Využití odbornosti a zájmů pedagogů při organizaci zájmové činnosti (využívání specializace vychovatelů pro vedení)
- Respektování dítěte, zejména při využívání volného času
- Propojení zájmových činností s vyučováním
- Zachování principu dobrovolnosti
- Vytváření heterogenních skupin dětí (z hlediska věku, sociálního prostředí, pohlaví...)
- Zapojování rodičů do činností dětí (vytváření nabídky pro společné aktivity)
- Využití zájmových činností pro budoucí uplatnění na trhu práce

Preventivní zaměření výchovy

Prevence sociálně-patologických jevů u dětí je směřována do následujících oblastí:

- Drogová závislost, alkoholismus
- Kriminalita a delikvence
- Virtuální drogy (počítače, televize, video)
- Záškoláctví
- Patologické hráčství (gambling)
- Šikanování, vandalismus
- Rasismus

Prevence je chápána ve 3 rovinách:

- **PRIMÁRNÍ PREVENCE** –určená celé populaci,zejména té, která není kriminálně riziková
- **SEKUNDÁRNÍ PREVENCE**- zahrnuje aktivity zaměřené na kriminálně rizikové jedince a skupiny (např.minoritní skupiny nebo děti z míst se zvýšenou kriminalitou)
- **TERCIÁRNÍ PREVENCE** – usiluje o léčení u těch, kteří jsou již negativními jevy zasaženi

PŘI VÝCHOVNÉM PŮSOBNÍ VŽDY JDE O TO POSKYTNOUT MLADÉMU ČLOVĚKU BEZPEČNÉ MÍSTO A POMOCI MU SPOJIT BUDOVÁNÍ VLASTNÍ IDENTITY A OSVOJOVÁNÍ RŮZNÝCH SOCIÁLNÍCH ROLÍ (zapojit se do skupiny vrstevníků -“patřit někam“).

Úkol na seminář č. 3 (3.2. 2012)

Příprava prezentace na zadané téma

- Rozvoj klíčových kompetencí ve volnočasových aktivitách (Kopecký)
- Tělesný a funkční vývoj dětí a mládeže (Cupák)
- Rozvoj pohybových schopností při pohybových volnoč.aktivitách (Kejzlar)
- Efektivita pohybové jednotky (Wesley)
- Instituce pro výchovu ve volném čase (Brabec)
- Zásady bezpečnosti v pohybových volnočasových aktivitách (Jalová)